విశ్వకర్మ

బొమ్మిరెడ్డిపల్లి సూర్యారావు

గంగయ్య ఉదయాన్నే లేచి స్నానంచేసి, వొంటికి వీభూతికట్లు, నుదుట కుంకుం బొట్టు పెట్టుకుని, బాడిత చేతబుచ్చుకుని, గడపదాటి వీధిలోకి వచ్చాడు. అతనికి ఒకే ఒక సమస్య. ఆ రోజు కూలి సంపాదించి, కడుపులో ఏమైనా వేసుకోవాలి. అంతకు మించి అతనికి కావలసినదేమీ లేదు. కాని అన్నిటికన్న అదే చిక్కు సమస్య. ఈ సమస్యా పరిష్కారార్థమై బయలుదేరేడు.

శీతాకాలం కావడం వల్లనూ, ముడుతలు పడిన శరీరం మీద సరియైన బట్ట లేకపోవడం వల్లనూ, కొంచెం చలివేసింది. గంగయ్యకు గడచిన జీవితం ఒక్కసారి జ్ఞాపకం వచ్చింది.

తను యవ్వనంలో వున్నప్పుడు మంచి బలశాలి. ఎంత చలికాలమైనా తెల్లవారు గట్ల నాలుగో గంటకు లేచి చన్నీళ్ళు స్నానం చేసేవాడు. ఎప్పుడూ ఇంత చలి అనిపించలేదు. శుభ్రంగా స్నానం చేశాక, వీభూతి కట్లుపెట్టి, దైవ ప్రార్థన చేసుకుని, బట్టలేసుకుని, భుజం మీద ఎర్రటి సిల్కువోణీ గాలికి రెపరెప లాడుతూంటే, మీసం మెలివేస్తూ, మందగమనంతో మెల్లిగా అడుగులు వేసుకుంటూ వీధిలోకి వచ్చేవాడు. ఎవరైనా దారిలో పలకరించి "ఎక్కడికోయ్" అని అడిగితే, ఏ మిల్లులో పనికో, ఏ మేడ కట్టడానికో అని చెప్పేవాడు. అనడమే కాదు పనిచేసి చూపించేడు లోకానికి. మాటమీద మాటొచ్చి పంతం మీద పట్నంలో ప్లీడరుగారిల్లంతా తనవొక్క చేతిమీదే కట్టి చూపించేడు. నలుగురి పని ఒక్కడే చేసేవాడు. లాల్చీ విప్పి, చేత్తో రంపం పట్టుకుని చూరుబల్ల కోస్తూంటే చెమటపట్టిన శరీరం ఎండకి నిగనిగ మెరిసేది. కండలు వెదురుకర్రలా పెళ పెళమనేవి. సాయింత్ర మయేసరికి రెండు మూడు రూపాయలు కళ్ళజూసేవాడు.

వెధవ డబ్బు. బాడిత పడితే రూపాయి, రంపం పడితే రెండు. చిత్రికపట్టేడంటే ఎలాంటి పేడైనా అద్దంలా తళతళ లాడేది.

"మనం సిత్రికపడితే బల్ల సెక్క మీద, నీడ కనిపించేది నీడ. అదీ, పనోడి తన మంటే! సీ, యిప్పటోల్లకి పనే సేతకాదు" అనుకున్నాడు మనసులో గంగయ్య.

అంతవర కెందుకు ? తన కొడుకు చేస్తున్నాడు పని, చూస్తున్నాడు గదా తను. లేక లేక ఒక్క కొడుకు.వాడిని యీ చుట్టుపట్ల ఊళ్ళన్నిటికీ గొప్ప పనివాడిగా చెయ్యాలని ఎంతో తాపత్రయపడ్డాడు తను. కాని తల్లే వాడిని ముద్దుచేసి పాడుచేసింది. వెధవ? పోకిరీ అయిపోయాడు. పెళ్ళిచేస్తే దారిలో కొస్తాడని వాడి తల్లి పోరుపెట్టింది. పెళ్ళిచేశాడు. వెంటనే వాడు పెళ్ళాన్ని తీసుకుని వేరైపోయాడు. ఆ వెధవ తిరిగిన తిరుగుళ్ళు చూడకుండా ముసిలిదాని కళ్ళు పోయాయి.

ఇప్పుడు తన శరీరం ముడతలు పడింది. ఒంట్లో శక్తి తగ్గిపోయింది. దృష్టి సమంగా ఆనదు. రోజులు గడవడం కష్టమైపోయింది. ముసిలిది అదృష్టవంతురాలు, వేగమే వెళిపోయింది. తను ఆశలు పెట్టుకున్న కొడుకలా అయిపోయాడు. తన కింకెవ్వరూ లేరు. తనొక్కడే. తనొక్కడికీ రోజుకి పావలో అర్థో దొరికితే చాలు. కాని అది దొరకడమే కష్టమైపోయింది.

బాడిత భుజాన్న వేసుకుని నాలుగువీధుల మధ్య రామమందిరం దగ్గరికి వచ్చాడు గంగయ్య. మందిరం వేపు తిరిగి దండం పెట్టుకున్నాడు.

అక్కడే కనిపించాడు వెంకడు. వెంకడు సన్నంగా పొడుగ్గా ములంకాడలా వుంటాడు. దూరం నుంచే వెంకడని పోల్చుకోవచ్చును. వాడిని చూసీ చూడనట్టు పక్కకు తిరిగి గబగబ అడుగులు వేశాడు గంగయ్య. అయితే వెంకడు వెనక నుంచి గంగయ్య చెయ్యి పట్టుకున్నాడు.

"ఏటి గంగయ్యా తప్పుకు తిరుగుతున్నావ్. అప్పు తీసికెళ్ళిన డబ్బులు తిరిగియ్యక్కర్లేదేటి? ఏటి ఎగేసిద్దామనే" అన్నాడు వెంకడు.

"పారేస్తాను నేరా, యింతోటి అప్పూను. పావలా డబ్బులికి యీదిలో నిలబెట్టేసినావు. మాంచి పెద్దమనిసివే" అన్నాడు గంగయ్య చెయ్యి విదిలించుకుంటూ.

"ఎవరు నువ్వా నేనా. ఆ పావలా డబ్బులు కోసం వొచ్చి బతిమాలి వొట్టికెల్లినావ్. ఏటి, అంతయిస్సా కారమైతే పారేరాదూ. పావలా డబ్బులట! పావలా డబ్బులు! ఏం వుత్తినే వొచ్చినాయేటి డబ్బులు! తే, పడీ" అని అల్లరి పెట్టేడు వెంకడు. వెంకడు పాపం మంచివాడే. కాని డబ్బు లెవడు వదులుకుంటాడు.

"ఇలా సాలకాలమైంది నాయనా, నీ మాయలు నాకాడ తీసి" అని వెంకడు గంగయ్య భుజం మీది బాడిత లాక్కున్నాడు. "నా డబ్బులిచ్చి నీ బాడిత వొట్టుకెల్లు, అంతే."

"నాయన్నాయన, నీ పున్నె ముంటాదిరా బాబూ. సాయింతగం నీ డబ్బులు నీకిస్తారా. బాడిత నాక్కుంటే యిక నే తినేదేటి? ఒగ్గిరా. నాయనా" అని బతిమాలుకున్నాడు గంగయ్య.

ఈ తగువు వినడానికి నలుగురు పెద్దమనుషులు మూగేరక్కడ. వారంతా గంగయ్యమీద జాలిపడ్డారు.

"ఆడికా డేటుందిరా, ఆడి నొట్టుకున్నావ్" అన్నాడొక పెద్దమనిషి.

"ఆ, నేదు. నేకపోడమేటి? క్లబ్బులో కూకుని టీనీల్లు తాగడానికుంది" అన్నాడు వెంకడు.

అప్పుడప్పుడు బియ్యానికి డబ్బులు లేకపోతే, పట్నం మెళ్ళే రోడ్డుమీదున్న క్లబ్బులో అణా యిచ్చి టీ తాగేస్తాడు గంగయ్య. కాని ఊళ్ళో చాలమందికి టీ తాగడం విలాసం. బియ్యానికి డబ్బులేక టీ నీళ్ళు తాగుతూ వుంటానని చెప్పుకోవడం యిష్టం లేకపోయింది గంగయ్యకి. సాయింత్రం ఎలాగైనా డబ్బులు తెచ్చియిస్తాను బాడిత వదిలీమని బతిమాలేడు. గంగయ్య సాయింత్రం డబ్బులు తెచ్చియివ్వడానికీ, వెంకడు గంగయ్యను వదిలి పెట్టడానికి పెద్ద మనుషులు తీర్పు చెప్పేరు.

గంగయ్య మళ్ళీ భుజం మీద బాడిత వేసుకుని నడక ప్రారంభించేడు. ఇవాళ ఒక పావలా డబ్బులు సంపాదించి అప్పు తీర్చాలి. ఈ వెధవ ఊళ్ళో పావలా కూలి ఎలా దొరుకుతుంది. నాలుగు బ్రాహ్మణ కొంపలు, రెండో మూడో రాజుల, కోమట్ల కొంపలు వున్నాయి. తక్కిన వాళ్ళంతా కాపు, గొల్ల, సాలె, కంసాలి, చాకలి, మంగలి, మాల, మాదిగ కులాల వాళ్ళు. వీళ్ళ కొంపల్లో వడ్రంగివాడికి

కూలిచ్చి చేయించుకునే పనులేమిటుంటాయి. వాళ్ళకే తిళ్ళు లేక ఏడుస్తున్నారు. వాళ్ళింకొకరికి పెట్టేదేమిటి? పోనీ రాజుల ఇళ్ళకు వెళదామా అంటే అక్కడ మాత్రం ఏం దొరుకుతుంది. వాళ్ళ ఇళ్ళేమో పెద్దపెద్ద లోగిళ్ళే. కాని వాళ్ళంతా, ఆస్తులు పాస్తులు అన్నీ హరించుకుపోయి, ఏదో గుట్టుగా బదుక్కొస్తున్నారు. ఆ లోగిళ్ళన్నీ ఒక మూల పడిపోతున్నాయి. ఇళ్ళమీది పెంకులు రాలిపోతున్నాయి. గోడల పగుళ్ళలో చెట్లుచేమలు మొలుస్తున్నాయి. పాపం, వాళ్ళస్థితి అలావుంది. ఇక ఏమైనా ఆశవుంటే బ్రాహ్మణ కొంపల్లోనే. అసలు సామెతే వుంది. పనిలేక పోతే బాపనవీధికి వెళ్ళమన్నారు. ఇంటికొచ్చిన ప్రతివాడికి ఏదోపని పురమాయిస్తారు. అయితే, పని చేయించుకుని డబ్బు లివ్వడానికిదొతారు. బతిమాలుకుంటే గంజో కడుగో పడేస్తారు. కాని తనకి పావలా డబ్బులు అవసరం. కడుపులో ఏమైనా వేసుకోవడానికి మరో పావలా డబ్బులు కావాలి. ఇవాళ అర్థ రూపాయి సంపాదించాలి. ఎలాగ. ఈ ఊళ్ళో అసాధ్యం. పట్నం పోవాలి. ఇక్కడికి మూడుమైళ్ళ దూరం. తను అంతదూరం నడిచివెళ్ళి, కూలిచేసి పట్టుకొచ్చే దేమిటి? ఇప్పటికే బాగా పొద్దెక్కి పోయింది. సరే ముందు బ్రాహ్మణ ఇళ్ళకువెళ్ళి ప్రయత్నించి చూడాలి, అనుకుని బ్రాహ్మణవీధి వెళ్ళేడు గంగయ్య.

మొదటి మూడిళ్ళలోనూ ఏమీ పనిదొరక లేదు. నాలుగో ఇంటికి వచ్చాడు. శీతకాలపు టెండచుర్రున తగులుతూంది. గంగయ్య అప్పుడే అలసిపోయాడు. కొంచెం అలసట తీర్చుకుందామనీ ఇంటి అరుగుమీద చతికిలబడ్డాడు. కడుపులో కిందటి రాత్రి నుండి ఏమీలేదు. ఆకలివేస్తూంది. గంగయ్య కేమీ తోచడం లేదు. బుర్రలో ఎటువంటి ఆలోచనా లేదు. అత నెప్పుడు ఆలోచించినా తనగురించే ఆలోచిస్తాడు. కడుపు అగ్నిహోత్రంలా మండుతుంది. ఏమైనా లోపల పడాలి. అదే అతని ఆలోచన. అంతకు మించి అతనికే గొడవా అక్కరలేదు.

ఎదురుగుండా దూరాన్న వేపచెట్టుకింద ఎవరో పదిమంది మూగేరు. ఏమీలేదు, గొర్రెపోతును వేటేశారు. అంతే, గొర్రెపోతు చర్మం వొలిచి, చెట్టుకొమ్మకు బాగా కిందికి వేలగట్టి, మాంసం తీసి బండరాయి మీద వంతులు వేశారు. ఒక్కొక్కరు వచ్చి మాంసం మర్రిఆకులలో పెట్టి పట్టుకుపోతున్నారు. ఒకడు తల, యింకొకడు కాళ్ళు పట్టుకుపోయారు. చర్మం కోసమని వచ్చిన చమారివాడు, కొంచెం మాంసం పడేయమని ప్రాధేయపడుతూ నిలుచున్నాడు. ఈ దృశ్యాన్ని గంగయ్య తదేకదీక్షగా చూస్తున్నాడు. మాంసం రుచితగిలి చాల కాలమైంది. తింటే కార్జం తినాలి! ఏమి రుచి ! గంగయ్యకు నోరూరింది. మరో పదినిముషాల్లో మాంసం పంపకం అయిపోయింది. ఎవరిమానాన్ని వారు పోయారు. గంగయ్యలేచి, మెల్లిగా అడుగులు వేసుకుంటూ ఇంట్లోకి వెళ్ళి సావిడిలో గుమ్మంలో నిలబడ్డాడు. లోపల ఎవరో పడమటింట్లో పండుకుంటున్నారు.

"అమ్మా, నరసమ్మగోరూ" అని పిలిచేడు గంగయ్య. నరసమ్మ వంటింట్లోవుంది. ఆవిడ రాలేదు. అయితే పక్కగదిలో వున్న కోడలు కాంతమ్మ వచ్చింది.

"ఏం గంగయ్యా, ఇలా వచ్చావు" అని ప్రశ్నిస్తూ, కాంతమ్మ వాకిట్లో ఎండలో మంచం మీద కూర్చొబడి, జడ విప్పుకోవటం మొదలు పెట్టింది.

"ఏం నేదమ్మా, పనేటైనా వుందేమోనని" అంటూ గంగయ్య సావిడి గుమ్మం దాటి లోపలి కొచ్చి కూర్చున్నాడు.

"మా యింట్లో ఏమీ పనిలేదే. ఏం, ఇవాళ ఎటూ వెళ్ళ లేదా ఏమిటి? "

"నేదమ్మా, ఎటూనేదు. నిన్నటినుంచి పనీనేదు పాటూ నేదు. ఏదైనా పనుంటే యియ్యండమ్మా, సేస్తాను".

"మాయింట్లో ఏమీ లేదోయ్"

" నేకపోవడమేటి, ముసలమ్మగోరిని పిలవండమ్మా, మీకేటి తెలుస్తాది" అని గంగయ్య వాకిట్లో వున్న మంచాలవేపు చూసేడు, దేనికైనా మరమ్మత్తు అవసరమేమోనని. "ఇంట్లో నలుగురు కుఱ్ఱవాళ్ళున్నారు. మంచాలేనా ఇరగ్గొట్టరు నాయనలు" అనుకున్నాడు గంగయ్య.

"అమ్మా, నరసమ్మగోరూ" అని కేక వేశాడు గంగయ్య. పడమటింట్లోంచి నరసమ్మ బయటికి వచ్చింది. కోడలు ఎండలో కూర్చుని వుండడం చూసి, "అదేమిటమ్మా, వాకిట్లో కూర్చున్నావ్. శీతకాలపు టెండ ఒంటికి మంచిది కాదు. అరుగుమీద కూర్చో వెళ్ళి" అంది. కాంతమ్మ లేచి చీడీ మీద కొచ్చి కూర్చుంది.

"ఏం గంగయ్యా ఇలా వచ్చావు" అంది నరసమ్మ.

"ఏం నేదమ్మా, కొంచెం కాఫీ నీల్లుంటే ఇప్పించడమ్మా" అన్నాడు గంగయ్య, స్థంభానికి జారబడుతూ. గంగయ్యకు ఆకలి దంచేస్తోంది.

"బాగుందిరా నాయనా, ఇప్పుడేం కాఫీ, మా భోజనాలయిపోతేను' అంది నరసమ్మ.

"అమ్మ, మీకు పున్నెముంటాదితల్లీ. కడుపులో కావయ్య,కయ్యి, కుయ్యిమంటున్నాడు."

"ఇప్పుడు కాఫీ లెక్కడివి గంగయ్యా, నీకేం వెఱ్ఱా ఏమిటి?" అంది కాంతమ్మ ఊడివస్తున్న జుత్తు దువ్వెన పళ్ళలోంచి తీసి పరిశీలిస్తూ.

"చూసేరా అత్తయ్యా జుత్తు ఎలా వూడిపోతోందో" అని ఊడిన వెంట్రుకలు అత్తగారికి చూపించింది కాంతమ్మ.

"అవునమ్మా నీకు జాగ్రత్తలేదు. నీళ్ళాడి మూడువారాలు కాలేదు. అప్పుడే ఏది బడితే అది తినేస్తున్నావు, పత్యం చెయ్యకపోతే ఎలా చెప్పు? ఒళ్ళు జాగ్రత్తగా చూసుకోకపోతే ఎలాగే! ఏం చిన్నపిల్లవా? " కేకలేసింది అత్తగారు. జుట్టు ఊడిపోవడానికీ పత్యం సమంగా చెయ్యకపోవడానికీ సంబంధమేమిటో కాంతమ్మకు సమంగా బోధపడలేదు కాని మాటాడకుండా వూరుకుంది. గంగయ్య కునుకుపాట్లు పడుతున్నాడు. వీళ్ళు వెంట్రుకలు పోతున్నాయని ఏడుస్తున్నారు, తన ప్రాణాలే పోతూవుంటేను. వెధవ వెంట్రుకలు వూడిపోతే పోనీరాదూ. నూనె ఖర్చు మిగులుతుంది అనుకున్నాడు గంగయ్య. నరసమ్మ గంగయ్యవేపు చూసింది. "నాగమ్మకు ఆకలేస్తుంది కాబోలు పాపం." అంది కోడలితో. కాంతమ్మ నవ్వింది.

"గంగయ్యా, గంగయ్యా" అని పిలిచింది నరసమ్మ.

"ఏటమ్మా, కాఫీ నీళ్ళేటి...." త్రుళ్ళిపడి లేచాడు గంగయ్య.

"కాఫీ లేదుసుమా. పోనీ కొంచెం సద్దివణ్ణం వుంది తింటావా?"

"ఛ. అదేటమ్మా, ఇప్పటికి నా జలమలో మా కులమోళ్ళ దగ్గర తప్ప ఎక్కడా పచ్చి మంచి నీల్లయినా తాగనేదు. కులస్థుడినికదా, మీయింట్లో సలిదిగంజి తాగమంటారా?"

"చాల్లేరా, దిక్కు మాలినకులం. అలా పెరట్లో నూతి దగ్గర కూర్చుని తినీ, ఎవరూ చూడరులే" అంది నరసమ్మ.

కాంతమ్మ పకపక నవ్వింది. "తినకేం చేస్తాడత్తయ్యా, ఈ వూళ్ళో వీళ్ళవాళ్ళందరూ మాంసం కూడా తినేస్తారట".

"ఛ. ఛ. ఈరబ్రెమ్మం తోడమ్మా. వూళ్ళో జాత్తక్కువ వెధవ లెవరో తింటే అందరినీ అనేస్తారేటి, మంచోరే".

"పోనీలేరా ఓ చిన్న పని చేసి పెడుదూ, నాలుగు మెతుకులు పడేస్తాను తిని, వీధరుగుమీద పడుకుందువుగాని" అంది నరసమ్మ.

"అ. సెప్పండమ్మా, ఏంపని?" అని చేత్తో బాడిత తీసి పట్టుకున్నాడు.

" బాడితపని గాదురా నాయనా, ఎల్లుండి మా యింట్లో మా పిల్లడి బారసాల."

"ఉయ్యాల మంచం సెయ్యమంటారేటి. నే సేసిన వుయ్యాలలో బొట్టిడిని తొంగో పెట్టండమ్మా, గొప్పోడైపోతాడు. సూసినారా, పట్నంలో ఇనసిపెక్టేరు గారింట్లో పిల్లలందరూ నే సేసిన మంచం మీద తొంగున్నవోరే. ఇప్పుడెంతేసి వోరైనారు. ఒకడు వొకీలు, ఒకడు తాసీల్దారు, ఒకడేదో సాల పెద్ద ఉద్యోగం.... 'గంగయ్యా నీసేతిసలవరా' అంటాదిప్పటికీ ఆ తల్లి మాలచ్చిమి. పనిసేసినామంటే అల్లిచ్చే మజూరీలుండి పోతాయేటి. పేరుండిపోతాది గాని."

"మా కిప్పుడేం వద్దుగాని ఓ చిన్న పని చెయ్యాలి, చెయ్యగలవా?"

"సెప్పండమ్మా, పనిమంతుడు సెయ్యలేని పనేటి?"

"ఎల్లుండి మాయింట్లో మా మనమడి బారసాల. నాలుగు కొబ్బరి కాయలు తీసిపెడుదూ"

"ఏటీ కొబ్బరి సెట్టెక్కమంటారా, మంచోరే. నా సేతకాదమ్మా. ఏతోడిని పిలవండి."

"నాయన్నాయన, నా బాబువుకావూ. ఏతవెధవ అత్తారింటికి పోయాడురా. పదిరోజుల దాకా రాడట"

"ఇదేమిటమ్మా, నన్ను సెట్టెక్క మంటారేటి, నావురుతి కాదది".

"బాబ్బాబు, నీకో బేడ డబ్బు లిచ్చుకుంటానురా. కాయలన్నీ కోతులు పాడుచేసేస్తున్నాయి. ఎల్లుండి ఇంట్లో బారసాల కూడాను."

గంగయ్యకు ఆశ పుట్టింది. చల్ది అన్నం కడుపులో పడుతుంది. వూరగాయ నంజుకుంటే మహరుచిగా వుంటుంది. ఇప్పుడింత కడుపులో పడితే మళ్ళీ రాత్రివరకూ పచ్చి మంచినీళ్ళయినా తాగక్కరలేదు. తరవాత బేడ డబ్బులిస్తానంటాది ముసిలిది. ఇవాళ రాత్రి, రేపు పొద్దున్నా టీనీళ్ళు తాగవచ్చును. అన్నట్లు వెంకడి అప్పో? సరే బేడడబ్బులు చేతిలో పడిన తరవాత ఆలోచించవచ్చును.

"అయితే పడేండమ్మా నాలుగు మెతుకులు"

"నాలుగు కాయలు కోసి వెళిపోరాదా, తరవాత సావకాశంగా తిందువుగాని. ఇప్పుడు తింటే ఆయాసంతో పడుకుంటావ్ - మరి నువ్వు కాయలు కోసేదేమిటి? వెళ్ళు. ఎంతసేపు, అయిదు నిముషాల పని" అని దబాయించింది నరసమ్మ. అవును, లేకపోతే చెట్టెక్కడు వెధవ. ఇలాంటివాళ్ళతో పనులు చేయించుకోవడంలో నేర్పు వుండాలి, అనుకుంది నరసమ్మ.

"పోనీ కొంచెం సుద్ది దాహం యిప్పించడమ్మా" అన్నాడు గంగయ్య. నరసమ్మ మజ్జిగనీళ్ళు తెచ్చి చెంబులో పోసింది. గంగయ్య చెంబెడు మజ్జిగ తాగి, జిర్రునతేన్చి, పెరట్లో కొబ్బరి చెట్టు కిందికి వెళ్ళి నిలుచున్నాడు. చెట్టు పొడుగ్గా, స్థంభంలా సున్నగా వుంది. దీన్ని తెగగొయ్యా, ఎంత ఎత్తుంది అనుకున్నాడు గంగయ్య. పని విషయంలో గంగయ్య ఎన్నడూ ఓటమిని వొప్పుకోలేదు. తన శక్తి సామర్థ్యాల మీద అతనికి ఎంతో విశ్వాసముంది.

కాళ్ళకు తాడు, మొలకు అవుకన్నె కట్టుకుని, కొయ్యడానికి కత్తిలేక పోవడం వల్ల బాడిత భుజాన్ని వేసుకుని, చెట్టు ఎక్కడం ప్రారంభించేడు. అలవాటులేని పని, మొదట్లో చాల కష్టమయింది. కాని మొండి పట్టుదల పడితే సాధ్యం కానిదంటూ వుండదు. మీద కెక్కిపోయి కాయలు కోశాడు. కిందనున్న నరసమ్మ కాయలు ఏరి తట్టలో పెట్టింది.

"చాల్లే గంగయ్యా, ఇక దిగు" క్రిందనుంచి కేక వేసింది నరసమ్మ.

గంగయ్య బాగా అలసిపోయాడు. దాహం వేస్తూంది. ఒక్క తృటి ఆగి నాలుగు ప్రక్కలా చూసేడు. వూరంతా కనిపిస్తూంది. దూరాన్న పొలాలు, కళ్ళాలు కనిపిస్తున్నాయి. చెరువు వొడ్డున కళ్ళంలో రైతులు అంబలి తాగుతున్నారు. గంగయ్యకు చల్ది అన్నం, వూరగాయ జ్ఞాపక మొచ్చింది. అంతే, అతని కళ్ళు చీకట్లు కమ్మేయి. వూరూ,పొలాలు,కళ్ళం ఏదీ కనబడడం లేదు. "అమ్మో!" అని కేక వేశాడు.

కిందనున్న రాయిమీద మోసింది గంగయ్య తల. అతని మొహం అతి ప్రశాంతంగా వుంది. చేతిలో బాడి తను పట్టు విడవలేదు. గంగయ్య మరణించేడు. కాని గంగయ్య విశ్వకర్మ. విశ్వకర్మకు చావేమిటి?

✸

భారతి, ఏప్రిల్ 1953.